

Ärendenummer / Referens
Ju2023/00373

Vår referens
Emilia Wikström Melin

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

E-post
emilia.wikstrom-melin@seko.se

Telefon
072-553 17 41

Sekos yttrande gällande remiss ”Skärpta straff för flerfaldig brottslighet”

Seko har beretts möjlighet att yttra sig över remissen på SOU 2023:1 ”Skärpta straff för flerfaldig brottslighet”. SOUn bygger på ett utredningsdirektiv om att överväga och föreslå förändringar i strafflagstiftningen som ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet. Därutöver fick utredningen i uppdrag via ett tilläggsdirektiv att se över regelverket för åtalsunderlåtelse, förundersökningsbegränsning och direktavskrivning.

Vi kommer att dela upp vårt remissvar i två delar. Först en generell del som rör hur vi ser på förslagen kring skärpta straff för flerfaldig brottslighet och sen en mer specifik del kring hur vi ser att utredningens förslag kommer att påverka Sekos medlemmar.

Generella synpunkter på förslagen

Att samhället markerar mot den grova brottsligheten är något bra. Det handlar både om att vara tydliga med vilket samhället som vi vill ha men också att ge brottsoffer någon form av upprättelse. Seko ser därför i grunden positivt på de förslag på straffskärpningar som föreslås i utredningen. Om den exakta modellen som föreslås är rimlig väljer vi att avstå att yttra oss om.

Seko vill dock understryka att evidens är svag kring att enbart längre straff skulle leda till minskad brottslighet. Längre straff måste kombineras med socialt förebyggande arbete. Satsningar måste göras på skola och socialtjänsten. Idag dras barn in i kriminalitet för att tjäna pengar, för att kunna hjälpa till att försörja sina familjer. Samhället måste våga lägga resurser inte bara på längre straff utan också på att inget barn ska bli kriminellt. Tillväxten och nyrekryteringen till gängbrottsligheten måste få ett stopp.

Resurser måste också läggas på att de som hamnat i kriminalitet ska kunna ta sig ur den och att de som döms för brott inte ska återfalla i kriminalitet. Därför anser Seko att det är viktigt att ta vara på Kriminalvårdens vårdande uppdrag. Forskning visar på att ju längre en individ varit inlåst, ju större är risken att hen drabbas av så kallade ”institutionsskador”. Resurser behövs för att underlätta övergången till ett liv i frihet utan brottslighet. För faktum är att i princip alla som hamnar i fängelse för eller senast kommer att komma ut i samhället igen.

Seko har inget att erinra mot att förundersökningsbegränsningen, möjligheterna för åtalsunderlåtelse och direktavskrivning föreslås lämnas oförändrad. Dock vill vi understryka vikten av att tillräckliga resurser ges till Polismyndigheten och andra myndigheter i rättskedjan för att klara av en förväntad ökad belastning utifrån förslaget om skärpta straff för flerfaldig brottslighet. Mer om detta skriver vi nedan.

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Box 1105, 111 81 Stockholm
Besök: Hagagatan 2
Hemsida: www.seko.se

Telefon: 08-791 41 00
Telefax: 08-21 89 53
E-post: seko@seko.se

Organisationsnummer: 802004-5509
Plusgironummer: 58-8

Påverkan på Kriminalvården

Svensk kriminalvård står inför stora utmaningar under de kommande åren. Platsbristen och personalbristen är redan idag stora problem för Kriminalvården. Till det kommer en rad med politiska förslag som kommer leda till antalet häktes- och fängelsedygn kommer öka kraftigt i Sverige. I många år har politiker, oavsett politisk färg, lagt förslag som direkt eller indirekt påverkat Kriminalvården men utan att tillskjuta tillräckligt med resurser.

Utredningens bedömning är att om deras förslag blir verklighet kommer Kriminalvården få omkring 700 miljoner i ökade kostnader. Det baseras på att antalet utdömda vårddygn i fängelse uppskattas öka med 190 000 (eller 520 fängelseår). Seko vill utifrån det påpeka att själva kostnadsökningen är en konsekvens av förslaget. Men det räcker inte bara att tillskjuta rena pengar till Kriminalvården utan satsningar måste också göra på fler tillgängliga häkte- och anstaltsplatser samt på personal som kan bemanna.

I en rapport som Seko släppte i januari 2023 konstateras att ungefär var tredje kriminalvårdare som arbetar på anstalt ser det som helt uteslutet eller mycket osannolikt att de kommer arbeta kvar inom två år.¹ Kriminalvården riskerar att drabbas av personalflykt samtidigt som rekryteringsbehovet är rekordhøgt.

I april 2023 presenterade Kriminalvården en prognos av deras kapacitetsbehov till följd av Tidöavtalet. Där konstaterar man att för att om förslagen i Tidöavtalet blir verklighet kommer det leda till att kapacitetsbehoven på bara anstalterna förväntas öka i spannet mellan 3300 - 4900 fängelseår. Detta motsvarar 11–16 stora anstalter som i sin tur innebär ett ökat personalbehov om 3600 – 5400 årsarbetskrafter. Den totala kostnaden för detta uppskattas till någonstans mellan 7 – 10 miljarder årligen. Kriminalvården konstaterar att för att de ska kunna klara sitt uppdrag kommer det krävas fler och andra åtgärder förutom utbyggnad.² Denna slutsats är något som Seko delar.

Utifrån ovan ser Seko med stor oro på hur Kriminalvården ska klara av att hantera konsekvenserna av alla de politiska förslag kring längre straff och hårdare tag som just nu ligger på bordet. Seko menar därför att man måste se konsekvenserna av det som föreslås kring skärpta straff för flerfaldigbrottslighet som en del av en mängd förslag som alla kommer påverka Kriminalvården.

Påverkan på Polismyndigheten och övriga brottsutredande myndigheter

Seko delar utredningens konstaterade om att det kommer behöva tillskjutas medel till polismyndigheten och övriga brottsutredande myndigheter för att de ska kunna hantera eventuella överflyttningseffekter i frågan om vilka brott som ska utredas som en följd av förslagen i utredningen. Sker inte en sådan tillskjutning av medel ser Seko, likt utredningen, en risk att resurserna för att utreda brottsmisstankar vid andra brott minskar. Att Polismyndigheten har tillräckligt med resurser till utredningsarbete är också en trovärdighetsfråga gentemot medborgarna. Brottsutsatta måste uppleva att det brott de varit utsatta för tas på allvar av Polismyndigheten. Det är viktigt för att bland annat öka benägenheten att anmäla brott.

Vidare till Seko påpeka vikten av att de resurser som tillskjuts kommer även civilanställda inom Polismyndigheten till nytta. Att endast göra satsningar på

¹ [satsa-pa-personalen---kriminalvardsrapport-2023.pdf \(seko.se\)](#)

² "Kriminalvårdens kapacitetsbehov till följd av Tidöavtalet", KV 2023-669

polisutbildad personal kommer inte mer effektiva brottsutredningen. För det behövs satsningar på alla yrkesgrupper inom Polismyndigheten.

Avslutning

Avslutningsvis vill Seko återigen trycka på vikten av att hela rättskedjan tas i beaktan när politiken lämnar förslag på till exempel straffskärpningar. De rättsvårdande myndigheterna jobbar inte i enskilda vakuum utan de påverkas av varandra. Hålls inte rättskedjan ihop och får inte alla de berörda myndigheterna resurstillskott, finns uppenbara risker att förslagen inte kan förverkligas och få den tänkta effekten.

Vänliga hälsningar

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Gabriella Lavecchia
Förbundsordförande

Emilia Wikström Melin
Utredare